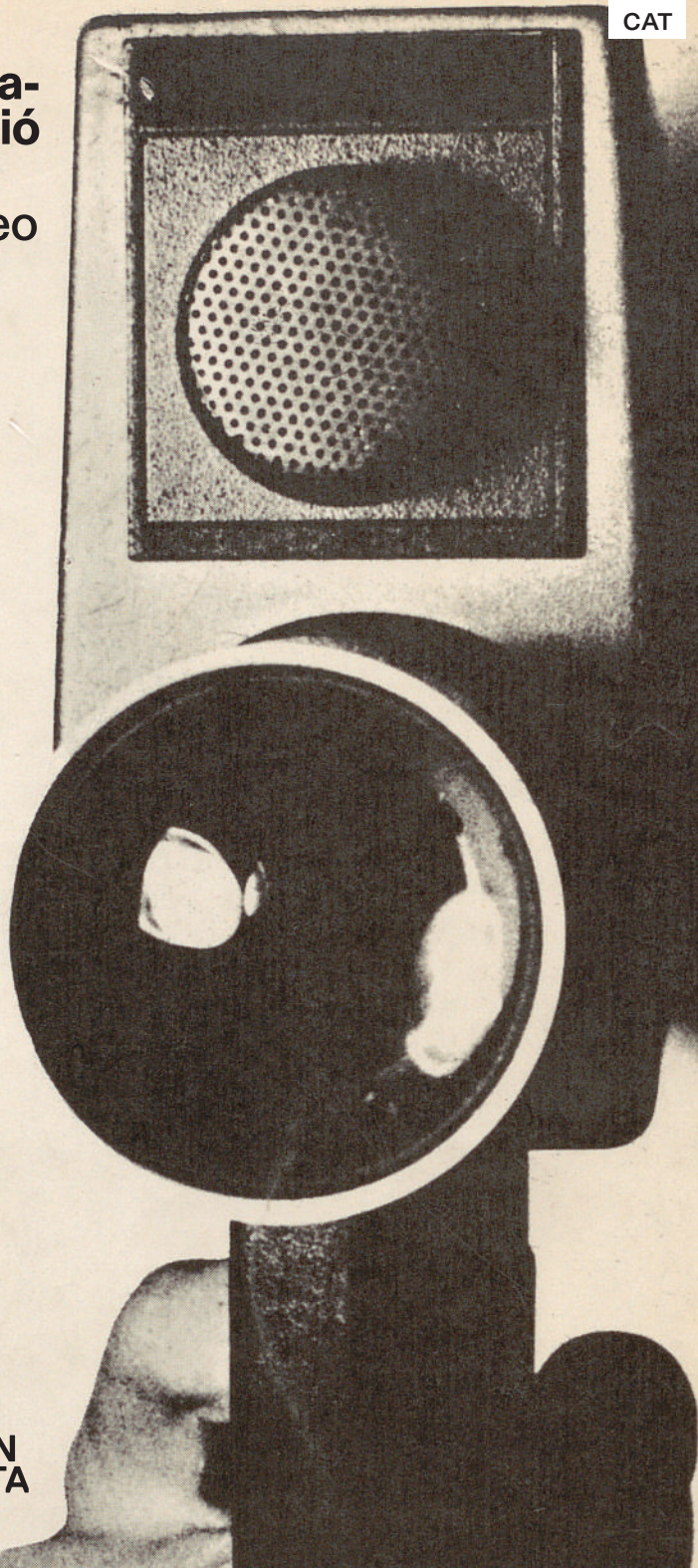

**Contra-
informació**
Video-Nou/
Servei de Vídeo
Comunitari

MAC
BA ^{TREN}_{TA}

En el context de l'anomenada Transició espanyola, un grup de joves crea una plataforma de treball que entén el vídeo com a eina experimental d'intervenció política i arma social de contrainformació.

Aquesta mostra proposa un recorregut a partir de les experiències del col·lectiu Video-Nou i la seva posterior transformació en Servei de Vídeo Comunitari. Actiu a Catalunya entre 1977 i 1983, el grup desafia les narratives oficials en un període en què els dispositius mediàtics continuaven operant sota estructures heretades del franquisme.

Inscrit en el clima d'entusiasme que va marcar els primers anys de la Transició, el grup desenvolupa una pràctica vinculada a moviments veïnals, contraculturals, processos educatius i lluites urbanes, situant la càmera com a agitadora de dinàmiques col·lectives de debat i presa de paraula. L'impuls inicial es veu progressivament travessat pel desencís, posant de manifest les continuïtats del poder dictatorial i les limitacions del canvi polític. És habitant aquesta tensió amb la institucionalitat que la seva pràctica adquireix més densitat crítica.

La transformació en Servei de Vídeo Comunitari consolida la proposta: el vídeo com a servei de comunicació i d'intervenció social *in situ*, en què les imatges no constitueixen una finalitat en si mateixes, sinó que són part d'un procés que n'inclou el retorn constant i la discussió permanent en comunitat. En el seu qüestionament de la separació entre emissors i receptors, el col·lectiu desborda i critica els models dominants de comunicació audiovisual.

Desdibuixant els límits entre art, document i acció, el vídeo no es concep com una representació, sinó com una pràctica i un espai de relació on les imatges circulen, es negocien i transformen, incidint directament en la producció del social.

CONTRA LA LINEALITAT. VÍDEO I CONTRAMÈDIA

Un model de producció participativa i de retorn, centrat en els conflictes veïnals, sindicals i feministes de la Transició.

El sistema mediàtic dominant normalitzat per la dictadura franquista va imposar la linealitat com a manera de relatar el real: una narrativa ordenada cronològicament, articulada des d'una única veu i transmesa per una emissora centralitzada. I amb l'esperança, pròpia de tot règim autoritari, que fos consumida de manera individualitzada i aïllada per una audiència passiva.

La irrupció del vídeo als anys setanta va ser rebuda per molts amb entusiasme, com a mitjà tàctic, portàtil i mal·leable capaç de trencar aquesta linealitat i de produir relats des dels marges, des de cossos i indrets històricament ignorats pels mitjans autoritzats.

Durant la Transició, Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari va reconèixer aquest potencial en aquesta tecnologia, i es va dedicar a desenvolupar múltiples exercicis contrainformatius del vídeo comunitari, fent de la càmera una eina de comunicació i d'intervenció social. Des de la seva pràctica va participar en mobilitzacions ecologistes i feministes, com també en conflictes urbans, sindicals i obrers. Gravar, mirar i preguntar amb el micròfon eren actes polítics. En diàleg amb les associacions de veïns, els seus vídeos no tan sols van documentar les lluites, sinó que van contribuir a organitzar-les, difondre-les i legitimar-les.

El col·lectiu va emprar aquest mitjà per rompre narratives oficials i retornar la paraula a aquells que històricament havien estat explicats per altres. Com a contramèdia, va afavorir la reapropiació social dels mitjans de producció de relats col·lectius.

Fotografia de persones observant uns monitors al vídeo-bus instal·lat per Video-Nou durant la campanya de la Lliga de Catalunya, Video-Nou, 1977. Col·lecció MACBA. Centre d'Estudis i Documentació. Donació de l'Arxiu Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari. © Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari

Fotografia d'un taller de vídeo de Servei de Vídeo Comunitari a una escola, Servei de Vídeo Comunitari, 198-. Col·lecció MACBA. Centre d'Estudis i Documentació. Donació de l'Arxiu Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari. © Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari

EDUCACIÓ AUDIOVISUAL. PEDAGOGIA I DIDÀCTICA CRÍTICA

Formació en vídeo per a escoles, sindicats, associacions de veïns i organitzacions socials. Tallers i *feedbacks* com a espais de coaprenentatge.

Més que no pas un dispositiu de registre, el vídeo s'entén com un mitjà idoni per a l'experimentació comunicacional, com una manera col·lectiva d'aprendre a mirar, narrar i intervenir en l'àmbit social. Els models educatius heretats de la dictadura, a l'igual dels seus mitjans de comunicació, funcionaven de manera vertical i estaven centrats en la reproducció de sabers establerts.

Enfront d'aquesta realitat, Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari va adoptar aquest suport com a mitjà d'intervenció social, adient per a pràctiques d'aprenentatge comunitari, intergeneracional i col·laboratiu. Aquesta didàctica crítica es va treballar en tallers grupals d'autoformació, l'objectiu dels quals era assolir l'autosuficiència. La càmera i el micròfon no s'entenen com a aparells tecnològics neutres, objectius i preciosos, sinó com a eines polítiques, subjectives i populars que havien de passar de mà en mà. No es volia crear una gran obra final, sinó activar un circuit de producció, retorn (*feedbacks*) i debat que pogués continuar després de la seva intervenció. Aquests *feedbacks* no tenien lloc en grans pantalles, sinó en situacions quotidianes —sales de classe, locals, bars, assemblees i la via pública—, on es facilitaven els processos d'intercanvi, intercomunicació i conscienciació col·lectiva mitjançant el seu retorn al teixit social. Qualsevol espai comú amb un monitor de vídeo podia esdevenir una aula comunitària de debat, diversió, intervenció i agitació social.

En un context de sobreexposició mediàtica és crucial una educació audiovisual que permeti llegir, interpretar, qüestionar i desmuntar els discursos audiovisuals dominants, especialment posant aquesta arma social a l'abast dels infants: el vídeo comunitari com a mitjà per activar mirades crítiques i generar vincles i sabers col·lectius.

Fotografia de les Jornades Llibertàries Internacionals celebrades a Barcelona l'any 1977, Video-Nou. Col·lecció MACBA. Centre d'Estudis i Documentació. Donació de l'Arxiu Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari. © Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari

VÍDEO I DISSIDÈNCIES.
PROCESSOS EMANCIPADORS
 El vídeo com a instrument
 de participació social i dissidència
 va acompanyar la contracultura
 i l'emergència del moviment
 de lliberació sexual en la Transició,
 trencant amb la invisibilitat
 mediàtica de cossos i pràctiques
 no normatives.

El vídeo ha estat fonamental en els moviments contraculturals i dissidents per la immediatesa, el baix cost i la capacitat de rompre la lògica centralitzada dels mitjans. Ha permès a cossos històricament silenciats de narrar-se des dels seus propis codis, les seves estètiques i les seves urgències. Durant la Transició, Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari va registrar figures dissidents del món de la música i del còmic underground

—del Rollo—, com també artistes llibertaris, entre els quals Ocaña, «pintor, marica y libertataria» que va encarnar la seva dissidència radical des de l'exposició pública.

Durant dècades, les dissidències van ser excloses dels relats oficials i privades d'eines per autopresentar-se. El vídeo es va convertir en un canal autònom de circulació de sabers, en arxiu viu i en xarxa de suport. Abans d'internet, aquestes imatges circulaven en cintes i reproduccions compartides, en les quals el desig esdevenia comunicable. Aquí podem observar registres i obres d'artistes que van emprar aquest mitjà per desbordar normes culturals i de gènere, per qüestionar la moral social i sexual. Gravar no és tan sols registrar, és inscriure el desig en la història i construir comunitat. És la capacitat de produir contraimatges i contrarelats.

TRANSFORMACIÓ URBANA I ACCESSIBILITAT. ABANDONAMENT INSTITUCIONAL

Durant la Transició, la ciutat va ser un camp de disputa. Les perifèries creixien sense planificació, les barriades mancaven de serveis bàsics i la distància entre els centres de poder i els marges urbans es feia evident. Alhora, al centre històric els problemes d'habitatge i el deteriorament de les condicions de vida dels habitants, especialment de les classes treballadores i dels migrants, esdevenien insostenibles. El vídeo no tan sols va documentar desigualtats, sinó que es va convertir en una eina d'intervenció. Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari va tenir un paper clau als barris en els quals va desenvolupar la seva activitat, on enregistrar també va implicar retornar les imatges a la comunitat per pensar-se col·lectivament, articular demandes i exigir transformacions. El treball amb juntes de veïns, ateneus i altres organitzacions comunitàries va permetre posar de manifest l'urbanisme de la precarietat, la manca d'accessibilitat i l'abandonament institucional.

Més enllà de la denúncia, el vídeo va assenyalar processos especulatius que reconfiguraven la ciutat sota lògiques econòmiques. Enfront del relat del progrés, va registrar resistències i conflictes, incentivant l'autopresentació de veus desplaçades pel creixement urbà. Mitjançant tallers i feedbacks, alguns dels quals desenvolupats en el marc d'un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, es van activar espais de diàleg entre veïns i administracions, fent servir el vídeo com a pont entre l'experiència quotidiana i la política institucional. En aquesta tensió, el dispositiu audiovisual va esdevenir una eina d'emancipació urbana, que qüestionava models de desenvolupament i reclamava una ciutat construïda des de baix.

Exposició comissariada per: María Berríos i Daniel Gasol.

L'exposició *Contrainformació: Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari* s'emmarca dins de *El gest de filmar. El vídeo a la Col·lecció MACBA*, una nova mostra dedicada a la presència del vídeo a la Col·lecció, configurada com una constel·lació de pràctiques que entenen el vídeo com una forma d'atenció al real.

Imatge contraportada: Fotografia presa durant la campanya de la Lliga de Catalunya, Video-Nou, 1977. Col·lecció MACBA. Centre d'Estudis i Documentació. Donació de l'Arxiu Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari.
© Col·lectiu Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari

Si prefereixes escoltar-la

Recorre la mostra amb la Guia Digital gratuïta del MACBA. Organitzada per àmbits i narrada per l'equip curatorial, t'acompanyarà per les sales i et permetrà aprofundir en les idees i els contextos que articulen l'exposició.

L'exposició s'amplia

Amb una publicació

Quadern portàtil núm. 44

Luis E. Herrero, *Lo importante es el proceso: vídeo y comunicación social en la experiencia de Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari*, 2011 (2026).

Amb un programa educatiu

Narratives d'una col·lecció

Visita-taller a la Col·lecció MACBA
Secundària, batxillerat, cicles, educació
especial i diversitat funcional.
Dimecres, dijous i divendres
(novembre 2026 – maig 2027),
a les 12 h
A càrrec d'Avalancha.

Contrainformació: Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari

Visita guiada
Secundària, batxillerat, cicles, educació
especial, universitats i grups d'adults.
Octubre 2026 – maig 2027, a demanda
(concertar cita)
A càrrec d'Albert Gironès, Ana Gnagui i
Eva Païà.

Visita-la d'una altra manera

Visites a *Contrainformació: Video-Nou / Servei de Vídeo Comunitari*

Diumenges a les 11 h.
Del 19 de juliol al 8 de novembre del
2026.
A càrrec d'Albert Gironès, Ana Gnagui i
Eva Païà.

Visites a *El gest de filmar. El vídeo a la Col·lecció MACBA*

Dissabtes a les 18 h.
Del 7 de novembre del 2026 al 22
de maig 2027.
A càrrec d'Avalancha.

Activitat gratuïta. Inscripció prèvia i
més informació a macba.cat

Horaris

Dilluns a divendres: 11 a 19.30 h.
(del 25/06 al 24/09 de 10 a 20 h)
Dissabtes: 10 a 20 h.
Diumenges: 10 a 15 h.
Gratuïtat: Primer diumenge de mes.
Dimarts tancat (excepte festius).
Festius: consulteu el web

Vespres MACBA

Entrada gratuïta els dijous, divendres
i dissabtes de 18 a 20 h (del 25 de juny
al 24 de setembre).
L'entrada del museu té una validesa
d'un mes. Activa-la a la recepció i
torna-hi tantes vegades com vulguis.

